2me Année, No 14. Octobre 1903. | 2a Jaro, 14a Numero. Oktobro 1903. | 2e Jaar, Nr 14. Oktober 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL. | BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	**Unu numero : 0.25 fr.**	**Het nummer : 0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

La personoj, kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj, estos enskribitaj kiel protektantaj abonantoj kaj ilia nomo estos presita en ia proksima numero.
Nia ĵurnala jaro komenciĝas la 15an de Septembro. Se oni abonas post tiu-ĉi dato, oni ricevas la jam elirintajn numerojn.

Les personnes qui nous enverront au moins la somme de cinq francs seront inscrites comme abonnés protecteurs et leur nom paraîtra dans un prochain numéro.
L'année de notre Journal commence le 15 Septembre. Si l'on s'abonne après cette date, on reçoit les numéros déjà parus.

De personen die ons ten minste de som van vijf franken toezenden zullen opgeteekend worden als inschrijvers-beschermers en hun naam zal in een aanstaande nummer gedrukt worden.
De jaargang van ons Blad begint met 15n September. Indien men zich na dien datum laat inschrijven, ontvangt men de reeds verschenen nummers.

ENHAVO.

SOMMAIRE.

INHOUD.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,
IMPRIMEUR-ÉDITEUR
BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4.
DRUKKER-UITGEVER
BRUGGE, NIEUWE WANDELING, 4.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

Lingvo Internacia, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*). Mr Paul de Lengyel à Szekzârd, Hongrie.

L'Espérantiste, fr. 5.00 par an comprenant l'inscription comme membre de la S. p. p. E. (*5.00 fr. 's jaars recht gevende tot de inschrijving als lid van de S. p. p. E.*). Mr Edouard Bréon, Secrétaire de la S. p. p. E. 6, rue du Levant, à Vincennes, près Paris.

Societo por Internaciaj Rilatoj (S. I. R.), fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*); avec l'organe de la Société (*met het orgaan der Maatschappij*) « **Lingvo Internacia** » fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Paul Fruictier, 27, boulevard Arago, Paris.

La Lumo, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. Rembert, 79 rue St-Christophe, Montréal, Canada.

Rondiranto, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr G. P. Oreŝkov, Plovdiv, Bulgarie & L. Cogen, 61 rue des Rémouleurs, Gand.

La Holanda Pioniro, fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Dreves Uitterdijk, Hilversum, Holland.

Bohema Esperantisto, fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr Ĉejka, Th. Bystrice-Hostyn, Moravie-Autriche.

L'Esperantista, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Grafo Albert Gallois, Riolunato, prov. de Modena, Italie.

La Svisa Espero, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr Th. Renard, 6, rue du Vieux Collège, Genève, Suisse.

Monata Revuo Esperantista, 2 cour. scand. = fr. 3,00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr E. Häkansson à Södertelge Suède.

Antaŭen Esperantistoj! 0,150 Livroj = fr. 3,00 par an (*3,00 fr. 's jaars*) Mr Ant. Alvarado, str. Lartiga no 106a Lima, Pérou.

Esperantistaj grupoj en Belgujo.

Poliglota Klubo en Bruselo, Esperantista Sekcio. Sidejo: Hôtel Ravenstein, rue Ravenstein, 11. Prezidanto: Sro Jos. Jamin, Sekretario Sro L. Blanjean.

Antverpena grupo Esperantista. A. G. E. Sidejo: Taverne Royale, Place Verte, 39. Vicprezidanto: Sro A. van Langermeersch; Sekretarioj, Sroj Ray. van Melckebeke kaj L. Jamin. Kunvenoj: Ĉiusabate je la 8 1/2 horo.

Esperantista Katolik-Universitata Grupo E. K. G. Sidejo: Loveno. Sekretario: P. Mattelaer, dum la libertempoj: rue de Groeninghe, Courtrai.

Esperantista Lovena Grupo. Sidejo: Taverne St Jean. Café Monico, rue de Diest. (Louvain, Leuven). Prezidanto Sro Edm. Vandieren. Sekretario Sro R. Dekeyser.

Esperantista Studenta Grupo. Sidejo. Gento (Gand, Gent). Provizora sekretario, Sro Em. Cauterman, studento, St Gilles-Waes.

Bruĝa Esperantista Grupo. Sidejo: Bruĝo (Bruges, Brugge). Provizora prezidanto: Sro A. J. Witteryck, 4, Nieuwe Wandeling.

Universitato Popola en St Gilles (Bruselo) Esperantista Sekcio. Sidejo: rue du Fort, 80. St Gilles-Bruxelles. Provizora sekretario: Sro L. Christiaens.

Esperantista Grupo en Liejo. Provizora sekretario: Sro Oudenne, rue Dossin, 10, Liége.

Esperantista Grupo en Gilly. Provizora sekretario: Sro Fr. Roelandt, Gilly-Sart-Allet.

Adresaro de Komercistoj

akceptantaj uzadon de Esperanto.

eltirita de la gazeto « Lingvo Internacia »

Avizo. Nur la unua enpreso en « Lingvo Internacia » estas senpaga, ĉiu nova enpreso kostas kvindek centimojn, dekdu presoj = kvin frankojn; — por ĝiaj abonantoj: dekdu presoj du frankojn.

53. **Upsala**, Holmedals Bergerud (Vermland), Svedl. *Alfr. Andersson*, — komercestro, — komercaj kalkuloj; tenado de libroj.

54. **Stockholm**, N. Roslagsgatan 2. *H. Oquist.* — lignaĵoj por konstruoj kaj por aliaj aferoj; cementoj, k. c.

55. **Reims** (Francl.) Place Drouet d' Erlon, 79. *A. Bessand*, — ĉampanvino.

56. **La-Demi-Lume** (Rhône) Francl. *Girard-Arlin*, — propraĵuloj, — vinoj blankaj kaj raĝaj.

57. **Nijmegen**, Hollamdo. S-ino *S. Horensma*, — Hollandaj fromaĝoj de Edam.

58. **Epernaj** (Marne) Francl. *Fortin* patro & filo, — ĉampanvino de S. p. p. E.

59. **Bucilly, par Hirson**, (Aisne), Francl. *Paul Fécheux*, — propraĵulo, komercisto je farunoj; el- kaj enportado.

60. **Paris IX** — Rue Bergère, 26. *A. Denarié*, administranto de l' firmo Brown & Son, — Anglaj ciroj kaj lakoj.

(daŭrigota).

2me Année, N° 14.
Octobre 1903.

2a Jaro, 14a Numero.
Oktobro 1903.

2e Jaar, Nr 14.
Oktober 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.

BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	Unu numero : 0.25 fr.	Het nummer : 0.25 fr.

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Nia unua teknika revuo.

En nia aprila numero, sciigante pri la fondo de la S. I R. (Societo por internaciaj rilatoj), ni klare montris kiel grava estos tiu nova kreajo por la disvastiĝo de nia Ideo kaj atentigis al tio ke, jus fondita, tiu societo jam grupigis siajn anojn-kuracistojn por la elverkado de Medicina teknika vortaro kaj la preparado de Revuo internacia de Medicino. Cirkulero, kiun ni ricevis antaŭ kelke da semajnoj, sciigas pri la baldaŭa apero (novembra monato) de « Internacia Medicina Revuo », kies legantoj kaj kunlaborantoj estos disaj en la tuta mondo sed kies redakcia komitato konsistos el profesoroj de la Pariza Medicina Fakultato.

Ni ne povas raporti pri tiu grava fakto ne priparolante ĝin iom detale kaj ne insiste montrante ĝian signifon en la evolucio de nia entrepreno.

Notre première revue technique.

Dans notre numéro d'avril, en annonçant la création de la S. I. R. (Société pour les relations internationales), nous faisions ressortir l'importance de ce nouvel organisme pour le développement de notre idée et attirions l'attention sur le fait qu'à peine fondée cette Société voyait déjà ses membres-médecins s'organiser pour la création d'un Dictionnaire technique Médical et d'une Revue internationale de médecine. Une circulaire, reçue il y a quelques semaines, nous annonce l'apparition prochaine (mois de novembre) de : « Internacia Medicina Revuo » : Revue internationale de Médecine, dont les lecteurs et les collaborateurs se trouveront disséminés dans toutes les parties du monde mais dont le Comité directeur sera composé de professeurs de la Faculté de Médecine de Paris.

Nous ne pouvons mentionner cet événement important sans nous y attarder avec quelques détails et sans insister sur la signification qu'il possède dans l'évolution de notre entreprise.

Ons eerste vak-overzicht.

In ons Aprilnummer, de inrichting van de S. I. R. (Maatschappij voor de wederlandsche betrekkingen) aanmeldende, deden wij het belang van deze nieuwe inrichting, voor de uitbreiding van ons gedacht uitschijnen, en trokken de aandacht op het feit dat, nauwelijks gesticht, deze maatschappij reeds hare leden-geneesheeren zag vereenigen om een Geneeskundig vakwoordenboek en een wederlandsch geneeskundig tijdschrift tot stand te brengen. Een vlugschrift, over eenige weken ontvangen, meldt ons de aanstaande verschijning (Novembermaand) van « Internacia Medicina Revuo » : Wederlandsch overzicht van Geneeskunde, waarvan de lezers en medewerkers zich in alle deelen der wereld zullen bevinden, doch waarvan het Besturend Bureel zal samengesteld zijn uit leeraars van de Geneeskundige faculteit van Parijs.

Wij kunnen deze belangwekkende gebeurtenis niet vermelden zonder ons met eenige harer bijzonderheden bezig te houden en zonder aan te dringen op de beteekenis die zij bezit, in de ontwikkeling onzer onderneming.

En ĉiu natura lingvo, flanke de komuna ĉefparto uzata de ĉiuj kaj kiu estas la lingvo mem, ekzistas por ĉia regiono al kiu la homa spirito direktis sian agemon, aro da vortoj tute specialaj: ĉar la ideoj kaj objektoj, propraj je tiu aŭ alia profesio, devige posedas proprajn nomojn, kelkafoje eĉ proprajn esprimojn, kiujn konas kaj uzadas evidente nur la bezonantoj. Inĝeniero kaj kuracisto ekzemple, parolante ĉiu pri sia profesio, senĉese uzadas vortojn kompreneblajn nur de l'inĝenieroj kaj kuracistoj, sed, tuj kiam ili forlasis tiun specialan regionon, ambaŭ paroladas en sama esprimado. El tiuj specialaj terminoj konsistas la teknika vortareto de ĉiu profesio.

Kreante sian internacian lingvon, D^ro Zamenhof ne povis fari pli multe ol li faris, tio estas: li povis krei nur la komunan ĝeneralan vortaron, ĉar la internacia traduko de l' teknikaj diversprofesiaj vortaretoj postulas la peron de tiaprofesiaj personoj.

Estis do necese, dum unua periodo, krei, disvastigi kaj ĉie starigi la komunan lingvon. Tuj kiam ĝi estus sufiĉe disvastigita, la Esperantistoj mem, ĉiu laŭ sia profesio kaj konsente kun la regaj principoj de la lingvo, kreus la teknikajn vortaretojn: de tiu momento, flanke de l' revuoj kaj presaĵoj por la tuta Esperantistaro, oni povus publikigi specialajn revuojn kiuj diskonigus la finon de l' laboro por la kreo de tutmonda interkomunikilo.

Alsalutante hodiaŭ la aperon de la unua teknika revuo: « Internacia Medicina Revuo », ni alsalutas la tagruĝon de tiu dua evolucia periodo de nia internacia lingvo kaj samtempe ni alsalutas la tagruĝon de periodo de novaj sukcesoj ĉar, kiom laciga kaj longa estis kompreneble la unua periodo, tiom riĉa je rapidaj sukcesoj estos la dua kaj kuraĝiga por la laborantoj, nun tiel multnombraj, de nia Ideo.

La nova revuo, malgraŭ sia grava signifo, ne estas la unua provo por la enkonduko de Esperanto en la teknikajn regionojn kaj ni dece rememorigos ĉi-tie pri la nomoj de S^oj Boirac, Dombrovski, Villareal, Gruey, Poljansky kaj ankaŭ de S^oj Brouardel kaj Levy kiuj unuaj, certigante la antaŭajn teoriajn rezonojn, publike pruvis ke Esperanto taŭgas por ĉiuspecaj uzadoj kaj kies laborado donis al ni tiel potencan helpon.

Ne estas mirinde ke la kuracistoj senŝanceliĝe eniras unuaj tiun novan vojon ĉar Esperanto, kreita de

---

Dans toute langue naturelle, à côté d'un fond commun employé par tous et qui constitue la langue même, il existe pour chacun des domaines vers lesquels l'intelligence humaine a dirigé ses forces, un vocabulaire absolument spécial : car aux idées et aux objets spéciaux à tel ou tel domaine doivent correspondre des vocables nouveaux, quelquefois aussi des expressions spéciales, dont la connaissance et l'emploi se restreignent nécessairement aux seuls intéressés. Un ingénieur et un médecin, par exemple, parlant chacun de leur art, emploient constamment des mots compréhensibles des seuls ingénieurs et médecins, mais, dès qu'ils sortent de leur domaine spécial, ils emploient tous deux un langage identique. Ces termes spéciaux constituent le vocabulaire technique de chaque profession.

Le Dr Zamenhof, en créant sa langue internationale, ne pouvait faire plus qu'il n'a fait, c'est-à-dire qu'il lui appartenait uniquement de créer le dictionnaire général commun : les vocabulaires techniques des différentes professions exigent, en effet, l'intervention de personnes de chacune de ces professions pour pouvoir être traduits en langue internationale.

Il importait donc, dans une première période, de créer, de propager et d'établir partout la langue commune. Lorsque celle-ci se serait propagée suffisamment, les Espérantistes eux-mêmes, dans le domaine de leurs professions respectives et en se basant sur les principes directeurs de la langue, établiraient les dictionnaires techniques : dès lors, à côté des revues et publications s'adressant à tout le monde Espérantiste, pourraient se publier des revues spéciales, qui proclameraient l'achèvement de l'œuvre destinée à servir de moyen d'intercommunication mondiale.

En saluant aujourd'hui l'apparition de la première revue technique, de la Revue internationale de Médecine, nous saluons l'aurore de cette seconde période évolutive de notre langue internationale et nous saluons en même temps l'aurore d'une ère de nouveaux succès car, autant la première période fut naturellement pénible et longue, autant celle-ci sera féconde en succès rapides et encourageante pour les travailleurs, aujourd'hui si nombreux, de l'Idée.

La nouvelle revue, malgré sa signification importante, ne sera pas le premier essai dans l'application de l'Esperanto aux domaines techniques et il importe qu'ici nous rappelions les noms des Boirac, Dombrovski, Villareal, Gruey, Poljansky et plus récemment encore des Brouardel et Levy qui les premiers, confirmant les déductions théoriques antérieures, prouvèrent publiquement que l'Esperanto peut s'adapter à la fois à tous les domaines et dont l'œuvre fut pour nous d'un si précieux appoint.

Il appartenait aux médecins d'entrer résolument dans cette

In elke natuurlijke taal, naast een gemeenschappelijken grond, door iedereen gebruikt en die de taal zelf uitmaakt, bestaat voor elkeen der vakken, waartoe het menschelijk verstand hare krachten gericht heeft, een volstrekt bijzonder woordengebruik : want met de gedachten en met de zaken, aan dit of dat vak eigen, moeten nieuwe woordwendingen en dikwijls ook bijzondere uitdrukkingen overeenkomen, waarvan de kennis en het gebruik zich noodzakelijk tot de enkele belanghebbenden beperken. Een ingenieur en een geneesheer, bijvoorbeeld, sprekende ieder van zijne kunst, gebruiken voortdurend woorden, die enkel voor de ingenieurs en geneesheeren verstaanbaar zijn, maar, van zoohaast zij hun bijzonder vak verlaten, spreken zij alle twee eene gelijke taal. Deze bijzondere bewoordingen maken de vakwoordenlijst van elk ambt uit.

De Dr Zamenhof, zijne wederlandsche taal scheppende, kon niet meer doen dan hij gedaan heeft, 't is te zeggen, dat het hem enkelijk behoorde het algemeen, gemeenschappelijk woordenboek te vormen : de vakwoordenlijsten der verscheidene ambten eischen, inderdaad, de tusschenkomst van personen van elke dezer ambten, om te kunnen in wederlandsche taal overgezet worden.

Het was dus van belang, in een eerste tijdvak, de algemeene taal te scheppen, overal voort te zetten en vast te stellen. Wanneer deze genoegzaam zou uitgebreid zijn, zouden de Esperantisten zelve in het vak hunner wederzijdsche bedrijven, en zich steunende op de rechtprinciepen der taal, vakwoordenboeken vaststellen : van dan voorts, benevens de overzichten en uitgaven, zich tot de geheele Esperantische wereld richtende, zouden bijzondere overzichten kunnen uitgegeven worden, die de voleinding zouden uitroepen van het werk dat geschikt is om tot wereldlijke overeenstemming te dienen.

Begroetende heden de verschijning van het eerste vak-overzicht, van het wederlandsch overzicht van Geneeskunde, begroeten wij den dageraad van dit tweede ontwikkelingstijdvak onzer wederlandsche taal, en wij begroeten ten zelfden tijde den morgen van een tijdstip van nieuwen bijval ; want, zooveel het eerste tijdvak van natuurswege moeilijk en lang was, zooveel zal dit tweede vruchtbaar zijn in spoedigen bijval, en aanmoedigend voor de zoo talrijke bewerkers van het gedacht.

Het nieuw tijdschrift, niettegenstaande zijne belangwekkende beteekenis, zal de eerste proef niet zijn in de toepassing van het Esperanto in de vakkundige berekken, en het is noodig dat wij hier de namen herinneren van Boirac, Dombrovski, Villareal, Gruey, Poljansky en onlangs nog Brouardel et Levy, die, de eersten, de voorgenoemde theorische afleidingen vaststellende, openbaarlijk bewezen dat het Esperanto tegelijker tijd met alle vakken kan samenpassen, en wier werk voor ons van een zoo kostelijken steun was.

Het behoorde aan de geneesheeren van beslist in dezen nieuwen weg te treden, want het Esperanto, gemaakt door eenen ge-

kuracisto, ĉiam ricevis ĉe la kuracistaro akcepton pli simpatian kaj defendantojn pli multnombrajn ol ĉe alia ajn profesionaro.

Cetere, ne ĉesos nun tiu movado : je ĉiuj flankoj, plej ofte inter la anoj de la S. I. R., aperas aliaj iniciativoj celantaj la elverkadon de l' diversaj teknikaj vortaretoj. Antaŭ kelkaj monatoj, S^ro J. Ellis, Angla leĝisto, dissendis al 80 diversnaciaj Esperantistaj leĝistoj cirkuleron, per kiu li insiste petis ke ili kunlaboradu kun li por la kreo de l' teknika leĝoscienca terminaro.

Tiu nova revuo posedos do, antaŭ la mondo kiu nian progresadon atente alrigardadas, gravan signifon : ĝi suficeĝe pravigos nian diradon kiam ni certigas ke Esperanto samtempe efektivigas la kondiĉojn postulatajn de la komerca, literatura aŭ scienca esprimado ; ĝi nepre pruvos la utilecon de lingvo internacia por la sciencaro ; ĝi estos videbla pruvo de la granda disvastiĝo de Esperanto ĉe la scienculаro.

Sed ni ankoraŭ deziras, nun kiam nia entrepreno tiel rapide progresadas, esprimi penson kiu certe estos jam enirinta la spiriton de pli ol unu Esperantisto, precipe inter tiuj kiuj alestis je l'unuaj malfacilaj horoj de Esperanto. Certe, oni prave kaj tutkore devas aplaŭdi pro tiuj rajtaj kaj deziritaj sukcesoj, sed oni ne povas forgesi ke tiu rapida disvastiĝo de nia lingvo kune kun la grava elverkado de l' teknikaj vortaretoj, estos kaŭzo de multnombraj danĝeroj, ankoraŭ pligrandigitaj pro la speciala situacio de la Esperantista anaro : kiu, sen ia reala unuiĝa interligilo, sen ia interkonsenta aŭtoritato, devige elportas diversajn influojn (1). Atendante aliformigon de tiu situacio, nur la kuniĝo de l' koroj kaj la unuiĝo en la agado, daŭrontaj kaj eĉ plifortiĝontaj malgraŭ la senĉesa progresado, ebligos al ni eviti rifojn multnombrajn. Tion ne volu forgesi la sinceraj Esperantistoj kaj ili konservu ĉiam, malgraŭ ĉio, meze de l' eble okazontaj malfacilaĵoj, tiun kondiĉon plejnecesan por la triumfo.

Ni sendas do nian plej koran deziron de bonveno al nia estonta kunfrato ; ni entuziasme alsalutas ĝin

nouvelle voie, car l'Esperanto, créé par un médecin, a toujours reçu au sein du corps médical un accueil plus sympathique et des défenseurs plus nombreux que chez les représentants de n'importe quelle autre profession.

Là ne s'arrêtera d'ailleurs pas le mouvement : de tous côtés, le plus souvent dans le sein de la S. I. R., se manifestent d'autres initiatives tendant à la création des différents vocabulaires techniques. Il y a quelques mois, M. J. Ellis, légiste anglais, envoyait une circulaire à 80 légistes Espérantistes de nationalités diverses pour les engager à se joindre à lui dans l'élaboration du vocabulaire des termes techniques du droit.

Cette nouvelle revue aura donc, devant le monde attentif à nos progrès, une signification profonde : elle prouvera à suffisance la véracité de nos dires quand nous affirmons que l'Esperanto répond à la fois aux exigences du langage commercial, de la langue littéraire et de la phrase scientifique ; elle fera éclater l'utilité d'une langue internationale dans le domaine des sciences ; elle sera une preuve tangible de la grande diffusion de l'Esperanto dans le monde des savants.

Mais, au moment où notre entreprise prend un développement si rapide, nous tenons encore à exprimer une pensée qui sera certainement venue à l'esprit de plus d'un Espérantiste, surtout parmi ceux qui ont vécu les pénibles heures du début. Certes, on ne peut qu'applaudir de tout cœur à ces succès justifiés et attendus, mais on ne peut oublier que cette extension presque inespérée de notre langue, jointe aux travaux importants de l'élaboration des dictionnaires techniques, amènent une source de dangers qu'aggrave encore la situation particulière dans laquelle se trouve le monde Espérantiste : exposé, sans lien d'union véritable, sans autorité reconnue, à des courants très divers. En attendant que se modifie cette situation, l'union dans les cœurs et l'unité dans l'effort seules, se maintenant et se développant malgré les progrès croissants, pourront nous faire éviter de nombreux écueils. Que les vrais Espérantistes ne l'oublient pas et recherchent toujours, avant tout, dans les difficultés qui pourront se produire, cette condition essentielle du triomphe.

Nous envoyons donc nos souhaits de bienvenue les plus vifs à notre futur confrère ; nous le saluons avec enthousiasme

neesheer, heeft altijd in den schoot van het geneeskundig korps eene lieftalliger ontvangst en talrijke verdedigers gevonden dan bij de vertegenwoordigers van gelijk welk ander bedrijf.

Dáár zal echter de beweging niet blijven staan : van alle kanten, meestal in den schoot der S. I. R. toonen zich andere opvattingen, strekkende tot de stichting der verscheidene vak-woordenboeken. Over eenige maanden, zond M. J. Ellis, engelsche rechtsgeleerde een vlugschrift aan 80 Esperantische rechtsgeleerden van verschillende nationaliteiten, om hen aan te zetten, zich bij hem aan te sluiten in de bereiding van het woordenboek der vakwoorden van het recht.

Dit nieuw overzicht zal dus eene groote beteekenis hebben, voor dezen die op onzen vooruitgang letten : zij zal genoegzaam de waarachtigheid onzer gezegden bewijzen, wanneer wij verzekeren dat het Esperanto te gelijk beantwoordt aan de vereischten der handelsstaal, der letterkunde en van den wetenschapsstijl ; zij zal het nut eener wederlandsche taal in het vak der wetenschappen doen uitschijnen ; zij zal een tastbaar bewijs zijn van de groote uitgebreidheid van het Esperanto in de wereld der geleerden.

Maar, op het oogenblik waarop onze onderneming eene zoo rasse uitbreiding neemt, houden wij er nog aan een gedacht uit te drukken, dat zekerlijk reeds in het hoofd van meer dan éénen Esperantist zal gekomen zijn, bijzonderlijk onder degenen die de pijnlijke uren van den aanvang beleefd hebben. Zekerlijk, men mag niets anders dan van ganscher herte deze gerechte en verwachte vooruitgangen toejuichen, maar men mag niet vergeten dat deze bijna onverhoopte uitbreiding onzer taal, gevoegd bij de belangrijke werken van voorbereiding der vakwoordenboeken, eene bron van gevaren medebrengt, die den bijzonderen toestand, waarin de Esperantische wereld zich bevindt, nog verergert : blootgesteld, zonder ware eenheidsverband, zonder erkend gezag, aan zeer verschillende stormen. Wachtende tot dat deze toestand verandere, zullen de eendracht in de herten en de eenheid in de betrachting alleen, zich behoudende en verbreidende niettegenstaande den wassenden vooruitgang, ons kunnen doen talrijke klippen vermijden. Dat de ware Esperantisten het niet vergeten en dat zij altijd, vóór alles, in de moeilijkheden die zouden kunnen voorkomen, deze hoofdvoorwaarde van het geluk betrachten.

Wij zenden dus onze vurigste welkomsgroeten aan onzen toekomstigen medebroeder ; wij begroeten hem met geestdrift als den

(1) Mi ne volas, per ĉi-tiuj paroloj, malgrandigi la aŭtoritaton, eĉ moralan, de D^ro Zamenhof. Kontraŭe, mi estas inter tiuj kiuj tre bedaŭras ke D^ro Zamenhof tiel frue forĵetis de si ĉian ajn aŭtoritaton kaj ke li ne konservis ĝin ĝis la tago, hodiaŭ jam tre dezirebla, kiam la Esperantistaro alprenos por si veran, akceptatan de ĉiuj, aŭtoritaton. D^ro Zamenhof fordonis la estrecon al la Esperantistaro sed tiu-ĉi, ĝis nun, ne komisiis riprezentantojn por la uzado de tiu potenco. Tia situacio estas danĝeroplena : tion mi povus montri eĉ per tre ĵusaj ekzemploj sed estas tie-ĉi nek la loko nek la momento por tio.

M. S.

kiel la antaŭsignon de glora periodo por nia lingvo, kiel la unuan realan imagon de tiu sciencara unueco, kies efektiviĝo atendas nur la enkondukon de lingvo internacia.

Ĝin subtenu ĉiuj Esperantistaj kuracistoj!

MAURICE SEYNAEVE.

Tra la Mondo Esperantista.

La ekspozicio de Esperantaj dokumentoj en Ameriko kiun entreprenis la Pariza Grupo (vidu ĝian leteron en niaj « avizoj diversaj ») meritas atenton de niaj izolataj amikoj kaj de la organizitaj grupoj. Sciante la rimedojn kiujn la sindona grupo uzos, ni ne dubas ke tiu ekspozicio estos tre zorge preparita kaj ke la rezultatoj akirotaj rekompencos la organizantojn. Sed, por tio, ni devas helpi ilin. La administracio de nia ĵurnalo sendos, krom la plena kolekto de la gazeto, ĉiujn presitajn dokumentojn devenintajn de ĝi, la diversaj Belgaj grupoj faros same la necesajn sendojn kaj ĉiuj amikoj niaj povos, ni esperas, pruntedoni, al la ekspozicio, la specialajn dokumentojn kiujn ili posedus. La leteroj kaj poŝtaj kartoj estos ĉiam kore akceptataj, sed ni opinias ke la presitaj dokumentoj tiel kiel la ĵurnaloj kiuj parolis pri Esperanto, la cirkuleroj, avizoj, alvokoj, kartoj, programoj, afiŝoj, k. t. p. unuvorte ĉiuj produktaĵoj skribitaj pri, per, pro, por Esperanto kaj kapablaj per ilia vidiĝo elvoki la sciemon, estos precipe elementoj de prospero. Por eviti tro gravajn elspezojn, ni ricevos, ĝis la unua de decembro, la dokumentojn kies posedanto dezirus kuniĝi al ni. Sin turni rekte al la redakcio, 55, rue des Drapiers, Bruselo.

***

El Svisujo ni ricevis ĵurnalojn « Tägl. Anzeiger » el Thun kaj la « Journal de Nyon » kiuj raportas pri la granda sukceso de la ĝenerala kunveno de la Svisa Esperanta Societo en urbo Rolle la 27an de septembro. Sro Thiebaud, Ŝtata konsilanto, anoncis ke li estas tre kontenta pri ĉio, kion li vidis kaj aŭdis. Sekve li deziris brilantan estonton al Esperanto kaj esperas ke, baldaŭ, la lingvo estos instruata en ĉiuj lernejoj de la lando kaj al la lernantoj de ĉiuj metioj.

comme l'avant-coureur d'une période glorieuse pour notre langue, comme la première expression vivante de cette unité scientifique, qui n'attend pour se réaliser que l'établissement de la langue internationale.

A tous les Médecins Espérantistes de le soutenir!

MAURICE SEYNAEVE.

A travers le monde Espérantiste.

L'exposition de documents espérantistes, en Amérique, entreprise par le groupe de Paris (voyez sa lettre dans nos avis divers) mérite l'attention de nos amis isolés et des groupes organisés. Sachant les moyens que ce groupe dévoué emploiera, nous ne doutons pas que cette exposition ne soit très soigneusement préparée et que les résultats qui en sortiront, récompensent ses organisateurs. Mais pour cela nous devons les aider. L'administration de notre journal enverra, en dehors de la collection complète de la gazette, tous les documents imprimés émanant d'elle, les divers groupes belges feront également les envois nécessaires et tous nos amis pourront, nous l'espérons, prêter à l'exposition les documents spéciaux qu'ils posséderaient. Les lettres et les cartes postales seront toujours les bienvenues, mais nous sommes d'avis que les imprimés, tels que les journaux qui ont parlé de l'Esperanto, les circulaires, avis, appels, cartes, programmes, affiches, etc., en un mot, toutes les productions écrites au sujet de, au moyen de, à cause de, et en faveur de l'Esperanto et capables, par leur aspect, de provoquer la curiosité, seront surtout des éléments de réussite.

Afin d'éviter de trop grandes dépenses, nous recevrons, jusqu'au 1er décembre, les documents dont le possesseur désirerait se joindre à nous. S'adresser directement à la rédaction, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.

***

De Suisse, nous avons reçu les journaux « Tägl. Anzeiger » de Thun et le Journal de Nyon, qui donnent un compte rendu du grand succès obtenu par l'assemblée générale de la Société Suisse, à Rolle le 27 septembre. M. Thiebaud, conseiller d'Etat, a déclaré qu'il était fort satisfait de ce qu'il avait vu et entendu. Ensuite il a souhaité un avenir brillant à l'Esperanto et espère que bientôt, la langue sera enseignée dans toutes les écoles du pays et aux apprentis de tous les métiers.

voorlooper van een roemrijk tijdstip voor onze taal, als de eerste levende uitdrukking dezer wetenschappelijke eenheid, die, om zich te verwezentlijken, slechts de instelling van de wederlandsche taal verwacht.

Aan alle Geneesheeren-Esperantisten hem te ondersteunen!

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Dwars door de Esperantische Wereld.

De tentoonstelling van Esperantische oorkonden, in Amerika ondernomen door den kring van Parijs. (zie zijnen brief in onze verscheidene berichten) verdient de aandacht onzer afgezonderde vrienden en der ingerichte groepen. Wetende welke middelen deze verkleefde kring zal gebruiken, twijfelen wij niet, dat deze tentoonstelling zeer zorgvuldig voorbereid weze, en dat de uitslagen, die er zullen uitvloeien, hare inrichters vergelden. Maar daarom moeten wij hen helpen. Het bestuur van ons blad zal, buiten de volledige nummerverzameling van het blad, alle gedrukte stukken die van haar uitgaan opzenden; de verschillende Belgische kringen zullen van 's gelijken de noodige verzendingen doen, en alle onze vrienden zullen, hopen wij, aan de tentoonstelling de bijzondere stukken kunnen leenen, die zij zouden bezitten. De brieven en postkaarten zullen altijd welkom zijn, doch wij zijn van gevoelen, dat de drukwerken, zooals: de dagbladen die van het Esperanto gesproken hebben, de omzendbrieven, berichten, oproepen, kaarten, programmas, plakschriften, enz., in één woord, alle voortbrengselen geschreven over, bij middel van, om, en ten voordeele van het Esperanto, en bekwaam om, door hun opzicht, de nieuwsgierigheid te verwekken, vooral de bestanddeelen van welslagen zullen zijn.

Ten einde te groote uitgaven te vermijden, zullen wij tot den 1 December, de stukken ontvangen, waarmede de bezitter zou begeeren ons te vervoegen. Zich rechtstreeks te wenden tot den opstelraad, 55 Rue des drapiers, Brussel.

***

Uit Zwitserland hebben wij de dagbladen « Tägl. Anzeiger » van Thun en « Le journal de Nyon » ontvangen, die een verslag geven van den grooten bijval, bekomen door de algemeene vergadering der Zwitsersche Maatschappij, te Rolle, op 27 September. M. Thiebaud, staatsraadsheer, heeft verklaard dat hij zeer voldaan was over hetgeen hij gezien en gehoord had. Vervolgens heeft hij het Esperanto eene schitterende toekomst gewenscht, en hoopt dat de taal weldra in alle scholen des lands en aan de leergasten van alle ambachten zal onderwezen worden.

Malgraŭ la libertempoj kiuj haltigis iome la propagandon, la plej bonaj novaĵoj alvenas el ĉiuj landoj; el Germanujo kie Sro Pagnier faris tiel fruktodonan kaj ageman propagandon; el Hispanujo kie malnovaj kontraŭuloj bataladas, nune, por Esperanto; el Italujo, kie la komitato de la Itala Societo prenis sur sin la direktadon de la ĵurnalo « L'Esperantista »; el Svedujo, el Danujo, el Bulgarujo, el Peruo, el Aŭstrujo, el Hungarujo, el Rusujo, k. t. p. el ĉie alvenas la plej ĝojigantaj sciigoj.

El Francujo, ni legis gravan raporton pri vizito de kelkaj Anglaj samideanoj en la grupoj de Havre kaj de Chaumont kaj ankoraŭ uufoje, tiu vizito pruvis ke la lingvo estas mire akirebla de ĉiuj popoloj. Sro Cassagne skribas al la ĵurnalo « L'Espérantiste » ke *la mirego estis granda, kiam oni konstatis la forestecon de la angla akcento en ilia elparolado Esperanta, kaj la facilecon de la interkompreniĝo.*

El Anglujo oni anoncas ke Francaj samideanoj ripetigis la saman eksperimenton en Keighley kaj ke nova gazeto angla-esperanta aperos baldaŭ.

* * *

La Esperanta kolekto de L. I. riĉiĝis de nova libro titolita « Esperanta sintakso » laŭ verkoj de Dro Zamenhof kaj aliaj verkistoj; aŭtoro Sro P. Fruictier. Tiu libro alvenas ĝustatempe en la momento kiam, ni jam tion diris kaj rediras, kelkaj fervoruloj proponas neprudentajn ŝanĝojn. En la artikolo de « Lingvo Internacia » kiu ekzamenas la novan libron ni trovis la vorton « motivo » (p. 213, 82a linio). Laŭ nia opinio tiu vorto farigas nekompreneblan la frazon por tiu, kiu nescias la francan lingvon. *Motivo* signifas france *motif* (musiko kaj belartoj) angl. *descant*, germ. *thema*. En la akcepto supredirita oni devas uzi la vorton « kaŭzo ». Tiu simpla rimarko, oni pardonu ĝin al ni, ŝajnas utila, ĉar, ofte kelkaj aŭtoroj tradukas tro France. Alian riproĉon ni faros al la nova Gramatiko Germana de Sro Meier. Li akceptas nur la literon U kaj forlasas Ŭ. Tio estas tre bedaŭrinda, precipe en lernolibro ĉar se Dro Zamenhof elektis du literojn, tio estas certe necesa. Tiu kiu parolas korekte Esperanton scias ke la vortoj « balau » kaj « baldaŭ » ne havas saman finan sonon.

Kaj la vortoj « kontraŭulo, anstataŭulo, vi anstataŭu, antaŭurbo, antaŭulo, k. t. p. ? » Ĉar ni estas en la

Malgré les vacances qui arrêtent quelque peu la propagande, les meilleures nouvelles arrivent de tous les pays; d'Allemagne où M. Pagnier a fait une si fructueuse et si active propagande, d'Espagne où d'anciens adversaires combattent, actuellement, en faveur de l'Esperanto; d'Italie, où le comité de la Société Italienne dirigera désormais le journal « L'Esperantista »; de Suède, du Danemark, de Bulgarie, du Pérou, d'Autriche, de Hongrie, de Russie, etc., de partout enfin arrivent les plus réjouissantes nouvelles.

De France, nous avons lu une importante relation de la visite de quelques partisans anglais aux groupes du Havre et de Chaumont, et encore une fois, cette visite a prouvé que la langue peut être admirablement acquise par tous les peuples. M. Cassagne écrit au journal « L'Espérantiste » que la stupéfaction a été grande de constater la disparition de l'accent anglais de la prononciation Espérantiste de leurs hôtes, et la facilité de l'inter-compréhension.

D'Angleterre, on annonce que des partisans Français répétèrent la même expérience à Keighley et qu'un nouveau journal Anglo-Esperanto paraîtra bientôt.

* * *

La « Esperanta kolekto de L. I. » s'est enrichie d'un nouveau livre intitulé « Syntaxe de l' Esperanto » selon les ouvrages du docteur Zamenhof et d'autres écrivains; auteur Mr P. Fruictier. Ce livre arrive justement au moment où, nous l'avons dit déjà et le redisons, quelques zélés proposent d'imprudentes modifications. Dans l'article de « Lingvo Internacia » qui examine le nouveau livre, nous avons trouvé le mot « motivo ». Ce mot, à notre avis rend incompréhensible la phrase pour celui qui ignore la langue française. *Motivo* signifie *motif* mais lorsqu'on parle de musique ou des beaux-arts. Dans l'acception ci-dessus on doit employer le mot « *Kaŭzo.* » Cette simple remarque, qu'on nous la pardonne, nous semble nécessaire car souvent quelques auteurs font une traduction trop française. Nous ferons un autre reproche à la nouvelle grammaire Allemande de Mr Meier. Il n'accepte que la lettre U et rejette Ŭ. C'est très regrettable, surtout dans un livre d'enseignement, car si le docteur Zamenhof a choisi deux lettres ce n'est pas sans raison. Celui qui parle correctement l'Esperanto sait que les mots « *balau* » et « *baldaŭ* » n'ont pas le même son final. Et les mots où deux U se rencontrent....... ?

Puisque nous sommes au chapitre des erreurs volontaires,

Niettegenstaande de verlofdagen die de propaganda een weinig tegenhouden, komen ons de beste tijdingen uit de vreemde landen toe; uit Duitschland, waar M. Pagnier eene zoo vruchtbare en werkzame propaganda gedaan heeft; uit Spanje, waar oude tegenstaanders thans in het voordeel van het Esperanto werken; uit Italië waar het komiteit der Italiaansche maatschappij voortaan het blad « L'Esperantista » zal besturen; uit Denemarken, uit Bulgarië, uit Perou, uit Oostenrijk, uit Hongarië, uit Rusland, enz., kortom van overal komen de verblijdendste berichten toe.

Uit Frankrijk, hebben wij een belangrijk verhaal gelezen over het bezoek van eenige Engelsche aanhangers, aan de groepen van Le Havre en Chaumont, en nog eens, heeft dit bezoek bewezen dat de taal wonderbaar door alle volkeren kan aangeleerd worden. M. Cassagne schrijft aan het blad « L'Espérantiste » dat de verbazing groot was, over het bestatigen van de verdwijning van den engelschen tongval in de Esperantische uitspraak hunner gasten, en het gemak der wederzijdsche verstaanbaarheid.

Uit Engeland meldt men dat Fransche aanhangers dezelfde ondervinding herhaalden te Keighley en dat een nieuw Engelsch-Esperantisch dagblad welhaast zal verschijnen.

* * *

De « Esperanta kolekto de L. I. » is verrijkt met een nieuw boek, getiteld « Syntaxe de l'Esperanto » naar de werken van Doktoor Zamenhof en van andere schrijvers; opsteller M. P. Fruictier. Dit boek komt juist op het oogenblik dat, wij hebben het reeds gezegd en herzeggen het, eenige ieveraars onvoorzichtige wijzigingen voorstellen. In het artikel van « Lingvo Internacia » die het nieuw boek onderzoekt, hebben wij het woord « motivo » gevonden. Dit woord maakt, naar ons gedacht, den zin onverstaanbaar voor iemand die de Fransche taal niet kent. Motivo *beteekent* motief, *maar slechts als men van muziek of schoone kunsten spreekt. In de beteekenis van hierboven moet men het woord « kaŭzo » gebruiken. Deze eenvoudige bemerking, men vergeve ze ons, schijnt ons noodzakelijk, want dikwijls doen sommige schrijvers eene al te Franschachtige vertaling.*

Wij zullen een ander verwijt doen aan de nieuwe Duitsche spraakleer van M. Meier. Hij aanvaardt slechts de letter U en verwerpt Ŭ. *'t Is zeer betreurenswaardig, vooral in een onderrichtboek, want indien Dr Zamenhof twee letters gekozen heeft, dan is het niet zonder reden. Deze, die juist het Esperanto spreekt, weet dat de woorden « balau » en « baldaŭ » niet denzelfden eindklank hebben. En de woorden waar twee U zich tegenkomen........?*

ĉapitro de memvolaj eraroj, ni demandos kial kelkaj amikoj kaj ĵurnaloj akceptas la vortojn: Francio, Belgio, Anglio, Rusio, Danio, k. t. p.? Eble ĉu la demando ne estis, antaŭe, sufiĉe malsimpla?

***

Magnus Nordensvan, unu el la plej bonaj kaj malnovaj Esperantistoj, mortis el Kuopio (Finlando); li verkis fabelon presitan en nia unua jarkolekto (p. 89). « Pro kio vi fieriĝas? » Ni esprimas al lia familio nian sinceran kondolencon kiun ni sendas ankoraŭ al la familio de S^ro^ Camille Picard, en Garches (Seine et Oise) kiu mortis kiam la s. p. p. E. rekompencis ĵus lin por lia konkursa verko. « La hidrofobia hundo ».

Jos. JAMIN.

Kroniko Belga.

La vintra Esperantista militado, kiu nun komenciĝas, sendube estos tre akra tiel en Belgujo kiel en la alilando. Estas certe ke Esperanto, jam tiel multe disvastigita, estos farinta post la vintro grandegan antaŭeniron kiu estos bonega preparado por la gravega fakto okazonta dum la venonta somero: ni aludas la kunvenon en Parizo de l' « Asociacio Internacia de l' Akademioj ». Tiu « Asociacio », kiu estas la plej inda parto de l' scienculаro, ĉar ĝi konsistas el riprezentantoj de ĉiuj Akademioj de l' tuta mondo, estis fondata en la jaro 1900^a^ dum la Pariza Ekspozicio kaj por la unua fojo kunvenos en Parizo la proksiman jaron: sed, dum tiu kunveno, oni ekzamenos kaj pridisputos la demandon pri la enkonduko de internacia helpanta lingvo.

Estas do necese ke en Belgujo, kiel en la aliaj landoj, ni malŝatu dum ĉi-tiu vintro nenian propagandan rimedon: ni senlaciĝe diskonigu ĉie nian lingvon Esperanto per la persona kaj gazetara kaj parolada propagando; ĉiu volu oferi malgrandan klopodon kaj ne konfidu je la agemo de l'aliaj; la urboj, en kiuj Esperanto jam enradikiĝis, daŭrigu sian utilan agadon kaj laboru por ĝin vastigi ĝis la najbaraj urboj kaj vilaĝoj; la izolataj Esperantistoj klopodu por naski propagandan movadon en siaj diversaj, eĉ plej malgrandaj

---

nous demanderons pourquoi quelques amis et certains journaux acceptent les mots: *Francio, Belgio*, etc.?

Peut-être la question n'était-elle pas déjà suffisamment complexe?

***

Magnus Nordensvan, un des meilleurs et des plus anciens espérantistes, est mort à Kuopio (Finlande); il avait écrit une fable reproduite dans la collection de notre première année (p. 89): *Pourquoi vous rengorgez vous?* Nous exprimons nos sincères condoléances, à sa famille ainsi qu'à celle de Camille Picard, de Garches (Seine et Oise) qui est mort au moment où la S. p. p. E. venait de récompenser son épreuve de concours: *Le chien enragé*.

Jos. JAMIN.

Chronique Belge.

La campagne d'hiver qui s'ouvre en ce moment promet d'être rude, tant en Belgique qu'à l'étranger. Il est certain qu'à la fin de l'hiver l'Esperanto, déjà si répandu actuellement, aura fait des progrès énormes qui constitueront une excellente préparation au fait exceptionnellement important qui se produira au cours de l'été prochain: nous voulons parler de la réunion à Paris de « l'Association Internationale des Académies ». Cette « Association », qui constitue l'élite du monde savant puisqu'elle renferme les représentants de toutes les Académies du monde entier, a été créée en 1900, lors de l'exposition de Paris et se réunira pour la première fois l'an prochain, à Paris: or, c'est à cette réunion que sera posée et discutée la question de l'établissement d'une langue internationale auxiliaire.

Il importe donc qu'en Belgique, aussi bien que dans les autres pays, nous ne négligions cet hiver aucun moyen de propagande: faisons connaître sans relâche autour de nous notre langue Esperanto par voie de propagande personnelle, par la voie de la presse, par la voie de conférences, etc.; que chacun sacrifie un léger effort et ne se repose pas sur le zèle des autres; que les centres où l'Esperanto s'est déjà implanté continuent leur bienfaisante action et tâchent d'étendre leur influence sur les villes et villages voisins; que les Espérantistes isolés essaient d'amener un mouvement de propagande dans leurs localités respectives, si petites soient-elles; et à tous, principalement à ces derniers, nous disons: si vous ne

Daar wij aan het punt der vrijwillige misslagen zijn, vragen wij waarom eenige vrienden en sommige bladen de woorden: Francio, Belgio, enz. aanvaarden?

Misschien was de kwestie nog niet genoegzaam ingewikkeld?

***

Magnus Nordensvan, een der beste en oudste Esperantisten, is overleden te Kuopio (Finland); hij had eene fabel geschreven, overgezet in de verzameling van onzen eersten jaargang (blz. 89): Waarom maakt gij beslag?

Wij drukken onze rechtzinnige deelneming uit, aan zijne familie, alsook aan deze van Camille Picard, van Garches (Seine et Oise) die overleden is op het oogenblik dat de S. p. p. E. zijne wedstrijdproef: « De razende hond », *kwam te beloonen.*

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Belgische Kroniek.

De wintertocht die op dit oogenblik begint, belooft lastig te zijn, zoowel in België als in den vreemde. Het is zeker dat het Esperanto, heden reeds zoo zeer verspreid, op het einde van den Winter, machtigen vooruitgang zal gedaan hebben, die eene goede voorbereiding zal uitmaken voor het uitnemend belangrijk feit, dat zich in den loop van den aanstaanden Zomer zal ontrollen, wij willen spreken van de vergadering te Parijs der « Association Internationale des Académies. » Deze « Association », die het puik der geleerde wereld uitmaakt, daar zij de vertegenwoordigers behelst van alle de academiën der gansche wereld, is gesticht geweest in 1900, gedurende de tentoonstelling van Parijs, en zal, voor de eerste maal ten naasten Zomer, te Parijs vergaderen: nu, 't is op deze vergadering dat de kwestie van de stichting eener wederlandsche hulptaal zal gesteld en besproken worden.

Het belangt dus dat wij in België, zoowel als in de andere landen, dezen Winter geene verspreidingsmiddelen verwaarloozen: doen wij, zonder verpoozen, rondom ons, onze Esperanto-taal kennen, door persoonlijke propaganda, door middel van de drukpers, door middel van voordrachten, enz.; dat iedereen eene lichte poging opoffere en niet betrouwe op den iever van anderen; dat de middenpunten, waar het Esperanto reeds ingeplant is, hunne weldoende werking voortdoen en trachten hunnen invloed op de naburige steden en dorpen uit te breiden; dat de afgezonderde Esperantisten trachten eene propagandabeweging tot stand te brengen in hunne wederzijdsche plaatsen, hoe klein zij ook wezen;

lokoj; kal al ĉiuj, precipe al ĉi-tiuj lastaj ni diras: se vi ne posedas propagandilojn, turnu vin al la Redakcio de B. S. kiu sendos al vi ĉiujn necesajn rimedojn: francajn kaj flandrajn propagandajn broŝurojn, leterojn de Sro Kazi-Girej, ekzemplerojn de B. S., k. c., k. c.. Ĉiuj tiuj objektoj, laŭ la anoncoj, ne estas senpagaj sed la Redakcio de B. S., kiu antaŭ ĉio deziras la prosperon de Esperanto, evidente havas la rajton, en iaj difinitaj okazoj, altrudi al si oferon, eĉ gravan, por la propagando.

La batalado por Esperanto, kiu unuarigarde ŝajnas neĝojiga kaj enuiga, kontraŭe estas donema je altnaturaj kontentiĝoj ĉar, pro la konscio de la bela celo por kiu oni laboradas, pro la konsolaj kortuŝoj devenantaj el la frataj interrilatoj kun la anoj tiel kuniĝaj, tiel sindonaj de la granda Esperantista familio, oni baldaŭ trovas en tiuj klopodoj nekonitajn bonaĵojn, kiuj dolĉigas la maldolĉajn malĝojojn kaj la oftajn elraviĝojn de tiu malfacila penado.

Nia propaganda ilaro baldaŭ pliriĉiĝos je nova ilo: la Redakcio de B. S., efektive, eligos dum tiu-ĉi monato francan propagandan broŝuron kiu anstataŭos la bonegan broŝuron, hodiaŭ konsumitan, kiun verkis Sro Komto Lemaire. Tiu nova broŝuro, dank' al speciala ruzaĵo, havos utilon ŝatindan montronte ĉiam al la legantaro plenan tabelon de la disvastiĝo de nia lingvo: ĝi konsistos el daŭronta parto traktanta la teorian vidpunkton de la demando kaj definitive presita je granda nombro da ekzempleroj, kaj el dua parto traktanta la disvastiĝon de la lingvo kaj kiun ni renovigos kiel eble plej ofte: la du partoj, kiuj estos kunbindataj nur laŭmezure de l' renovigo de l' nefiksa parto, kunfaros do plenan broŝuron kiu estos sendube tre utila. (Oni povos ĝin mendi laŭ la prezoj jenaj: por 1 ekz. = 0,15 centimoj, por 10 ekz. = 1 fr., por 20 ekz. = 1,50 fr., por 50 ekz. = 3 fr., por 100 ekz. = 5 fr.). Tuj post ĝia apero, ni donace sendos ekzempleron al niaj protektantaj abonantoj.

De kelke da tempo, la Belga gazetaro ofte parolas pri nia entrepreno kaj tiamaniere bonege preparas nian propagandon. La respondo je la malfavora artikolo de « Le Patriote », pri kiu ni parolis en nia lasta kroniko, ne longe malfruis: la nro de l' 8a de Septembro enhavis lertan rebaton skribitan de nia samideano, Dro R. Van Melckebeke el Antverpeno: tiu-ĉi plie maluzas neniam ian okazon por konigi kaj ŝatigi nian lingvon en la ĵurnaloj kies kunlaboranto li estas: ekzemple, la « Annales de Pharmacie », en kiu li antaŭ

possédez pas de moyens de propagande, adressez-vous à la rédaction de la B. S. qui vous fournira toutes les armes nécessaires: brochures de propagande françaises et flamandes, lettres Kazi-Girey, exemplaires de la B. S., etc. Ces divers objets ne sont pas toujours mentionnés comme se délivrant gratuitement mais la Rédaction de la B. S., soucieuse avant tout du bien de l'Esperanto, se réserve évidemment le droit, dans des cas déterminés, de s'imposer un sacrifice, même considérable, au profit de la propagande.

La lutte pour l'Esperanto, qui à première vue semble aride et rebutante, est au contraire féconde en satisfactions élevées, car, par la conscience qu'on a de se dépenser en efforts pour une cause très noble, par les émotions consolantes qu'amènent les relations fraternelles avec les membres si unis, si dévoués de la vaste famille Espérantiste, on trouve bientôt à ces efforts des charmes insoupçonnés qui rendent douces les amertumes et les désillusions fréquentes, inséparables de cette lutte difficile.

Notre matériel de propagande s'enrichira sous peu d'un nouvel outil: la Rédaction de la B. S. fera paraître en effet, dans le courant de ce mois, une brochure française de propagande qui remplacera l'excellente brochure, actuellement épuisée, due à la plume de M. le Commt Lemaire. Cette nouvelle brochure, grâce à un artifice spécial, possédera l'avantage de présenter toujours au lecteur un tableau complet de la diffusion de la langue: elle se composera d'une partie fixe traitant le point de vue théorique de la question et tirée définitivement à un grand nombre d'exemplaires, et d'une seconde partie traitant de la diffusion de la langue et qui sera renouvelée aussi souvent que possible: les deux parties, qui ne seront brochées ensemble qu'au fur et à mesure du renouvellement de la partie non fixe, formeront donc une brochure complète, appelée sans doute à rendre de grands services. (On pourra se la procurer aux prix suivants: 1 exemplaire = 0,15 cts. 10 ex. = 1 fr., 20 ex. = 1,50 fr., 50 ex. = 3,00 fr., 100 ex. = 5,00 fr.) Dès son apparition, un exemplaire sera envoyé à titre gracieux à nos abonnés-protecteurs.

Depuis quelque temps, la presse belge s'entretient fréquemment de notre œuvre et prépare ainsi très bien le terrain pour la propagande. La réponse à l'article hostile du « Patriote », que nous signalions dans notre dernière chronique, ne s'est pas fait attendre longtemps: le no du 8 septembre contenait une excellente riposte de notre partisan, M. le Dr Van Melckebeke d'Anvers. Ce dernier ne laisse échapper aucune occasion de faire connaître et apprécier notre langue dans les journaux scientifiques auxquels il collabore: c'est ainsi que les « Annales de Pharmacie », où il y a quelques mois il avait déjà publié un bon article, renfermaient encore dernièrement la traduc-

en aan allen, voornamelijk aan deze laatsten, zeggen wij: indien gij geene middelen tot verspreiding bezit, wendt u tot den opstelraad van de B. S., die u alle noodige wapenen zal leveren; Fransche en Vlaamsche propagandabrochuren, brieven van Kazi-Girey, exemplaren van de B. S., enz. Deze verscheidene dingen zijn niet altijd aangemeld, als zijnde kosteloos gegeven, maar de opstelraad der B. S., vooral om het welzijn van het Esperanto bekommerd, behoudt zich natuurlijk het recht, zich in bepaalde gevallen, een zelfs belangrijk offer te getroosten, ten profijte van het verspreidingswerk.

De strijd voor het Esperanto, die op het eerste opzicht onvruchtbaar en ontmoedigend schijnt, is integendeel vruchtbaar in verhevene voldoeningen, want, door het geweten dat men heeft, zich pogingen te getroosten voor eene zeer edele zaak, door de troostende gewaarwordingen welke de broederlijke betrekkingen met de zoo eendrachtelijke, zoo verkleefde leden der groote Esperantische familie aanbrengen, vindt men welhaast in deze pogingen onverwachte aantrekkelijkheden, die de menigvuldige bitterheden, en ontgoochelingen, onafscheidbaar van dezen moeilijken strijd, verzachten.

Ons propagandatuig zal zich binnen kort met een nieuw werktuig verrijken: de opstelraad van de B. S. zal inderdaad, in den loop dezer maand eene fransche propagandabrochuur doen verschijnen, die het uitmuntend vlugschrift, verschuldigd aan de pen van M. den bevelhebber Lemaire, zal vervangen. Dit nieuwe vlugschrift, dank aan eene bijzondere schikking, zal het voordeel bezitten, aan den lezer altijd eene volledige tafel van de verbreiding der taal te bieden: het zal samengesteld zijn uit een bestendig deel, handelende over het theorisch opzicht der kwestie, en bepaaldelijk getrokken op een groot getal exemplaren, en uit een tweede deel, sprekende over de verbreiding der taal, en die zoo dikwijls mogelijk zal vernieuwd worden: de twee deelen, die enkelijk te zamen zullen genaaid worden, naar gelang der vernieuwing van het niet bestendig deel, zullen dus eene volledig brochuur vormen, ongetwijfeld geroepen om groote diensten te bewijzen. (Men zal het zich aan de volgende prijzen kunnen verschaffen: 1 exemplaar = 0,15 c., 10 ex. = 1 fr., 20 ex. = 1,50 frs., 50 ex. = 3,00 fr., 100 ex. = 5,00 fr.) Van af zijne verschijning zal aan onze bescherm-inschrijvers, uit minzaamheid, een exemplaar gezonden worden.

Sedert eenigen tijd onderhoudt zich de Belgische drukpers veel over ons werk en bereidt alzoo zeer wel den weg voor de propaganda. Het antwoord op het vijandig artikel van den « Patriote » dat wij kenmerkten in onze laatste kroniek, heeft zich niet lang doen wachten: het nummer van 8 September bevatte een uitmuntend gepast antwoord van onzen partijganger, M. den Dr Van Melckebeke, van Antwerpen. Deze laatste laat geene enkele gelegenheid ontsnappen om onze taal te doen kennen en waardeeren in de wetenschappelijke bladeren waaraan hij medewerkt; alzoo is het,

kelkaj monatoj jam presigis bonan artikolon, ankoraŭ enhavis antaŭ nelonge la tradukon, kun sciigo pri la deveno, de sciencaj artikoloj publikigitaj de « Lingvo Internacia », precipe de l'artikolo de D[ro] Brouardel pri la « Resanebleco de Tuberklozo ». La ĵurnalo « Le Patriote » cetere estas tre favora je nia agado : la n[ro] de l' 1[a] de Oktobro ankaŭ enhavis longan artikolon pri la « Utileco de Esperanto por Katolikoj », eltiritan el « Espero Katolika » kaj pri kies enpresigo petis nia amiko P. Mattelaer.

Inter la aliaj revuoj kaj ĵurnaloj, ni citu ankoraŭ la « Bulletin du Cercle Polyglotte de Bruxelles », ĵus aperintan, en kiu estas longe malvolvita la Esperanta demando, « La Métropole » el Antverpeno kiu daŭrigas sian helpeman kunlaboradon, kaj fine « Le Scalpel » (n[ro] de l' 27[a] de Septembro) : tiu grava organo de l' belga kuracistaro presigis, subskribitan de l' ĉefredaktoro D[ro] Dejace, bonegan ĉefartikolon verkitan laŭ la artikolo publikigita antaŭ nelonge de D[ro] Toulouse en la Pariza « Le Journal ». Sendube S[ro] D[ro] Dejace, kies inteligentan iniciativon ni devas tre laŭdi sed kiu ŝajnas ne bone koni la rapidajn progresojn de Esperanto, baldaŭ bonvolos ree trakti tiun objekton kaj plene instrui la Belgajn kuracistojn.

Inter la artikoloj publikigitaj jam antaŭ kelke da tempo sed kiujn oni ne sendis al ni, ni citu bonan artikolon en « De Vlaamsche Gazet » kaj en « De Vlaamsche Wachter » el Lokeren la represigon de longa artikolo de l' Lovena Studenta Gazeto : « Ons Leven ».

Antaŭ kelkaj tagoj, la Esperantistaj studentoj el Kortrako (Courtrai, Kortrijk) komencis propagandon per la gazetaro : artikoloj estis presataj, la 27[an] de Septembro kaj sekvantajn tagojn, en la ĵurnaloj jenaj : « Le Journal de Courtrai », « De Gulden Spore », « De Gazette van Kortrijk » : kelkaj aliaj ĵurnaloj ankaŭ publikigos post nelonge artikolojn. Dimanĉon, 4[an] de Oktobro, tiuj samaj studentoj aliris al Wevelghem, granda najbara vilaĝo, kie fervora samideano, S[ro] Vande Putte, instruisto, kiu disvastigas tie nian lingvon, organizis ĉe la literatura societo : « De Breidelszonen » propagandan kunvenon. Antaŭ granda aŭdantaro, en kiu alestis la eminentuloj de l' vilaĝo, S[ro] P. Mattelaer, Sekretario de l' Lovena studenta grupo, faris flandre belan paroladon kiun oni forte aplaŭdis; poste, S[ro] J. Goorieckx, el la Genta studenta grupo, saman sukceson ricevis parolante pri la bonaĵoj de l'Esperantistaj grupiĝoj kaj eldirante la deziron ke baldaŭ estu kreata grupo en Wevelghem. Finiĝis la kunveno post kelkaj entuziasmaj paroloj de S[ro] Vande

---

tion, avec la mention de l'origine, d'articles scientifiques parus dans « Lingvo Internacia », notamment de l'article du Dr Brouardel sur la « Curabilité de la Tuberculose ». Le journal « Le Patriote » est d'ailleurs très favorable à notre mouvement : le n[o] du 1er octobre contenait encore un long article sur l' « Utilité de l'Esperanto pour les catholiques », extrait du journal « Espero Katolika » et dont notre ami P. Mattelaer avait demandé l'insertion.

Parmi les autres revues et journaux, citons encore le « Bulletin du Cercle Polyglotte de Bruxelles » qui vient de paraître et qui contient un long exposé de la question Espérantiste, « La Métropole » d'Anvers qui nous continue son concours dévoué, et enfin « Le Scalpel » (n[o] du 27 septembre) : cet organe important du corps médical belge a publié, sous la signature de son rédacteur en chef M. le Dr Dejace, un excellent article de tête, inspiré par l'article écrit récemment par le Dr Toulouse dans « Le Journal » de Paris. Sans doute M. le Dr Dejace, dont nous ne pouvons que louer l'intelligente initiative mais qui semble peu au courant des progrès très rapides de la langue, consentira bientôt à revenir sur ce sujet et à donner aux médecins belges des notions plus complètes.

Parmi les articles parus il y a quelque temps déjà mais qu'on ne nous avait pas communiqués, citons dans « De Vlaamsche Gazet » un bon article et dans « De Vlaamsche Wachter » de Lokeren la reproduction d'un long article du journal estudiantin de Louvain : « Ons Leven. »

Il v a quelques jours, les étudiants Espérantistes de Courtrai ont inauguré une campagne de presse : des articles ont paru le dimanche 27 septembre et les jours suivants dans : « Le Journal de Courtrai », « De Gulden Spore », « De Gazette van Kortrijk » ; d'autres articles suivront encore dans quelques autres journaux. Le dimanche, 4 octobre, ces mêmes étudiants se sont rendus à Wevelghem, gros village des environs de Courtrai, où un ardent partisan, M. Vande Putte, instituteur, qui s'occupe de propager la langue, avait organisé une réunion de propagande au sein de la société littéraire : « De Breidelszonen ». Devant un auditoire très nombreux où se remarquaient tous les notables de la commune, M. P. Mattelaer, secrétaire du groupe estudiantin de Louvain, a donné en flamand une brillante conférence chaleureusement applaudie ; après lui, M. J. Goorieckx, du groupe estudiantin de Gand, a obtenu un succès analogue en exposant l'avantage des groupements Espérantistes et en émettant le vœu de voir se créer bientôt un groupe à Wevelghem. La réunion a pris fin après quelques paroles enthousiastes de M. Vande Putte et les vifs remerciements du président, M. Vanneste. Ajoutons que dans plusieurs autres villages voisins se dessine aussi un mouve-

dat de « Annales de Pharmacie » waarin hij reeds over eenige maanden een goed artikel gegeven heeft, laatsileden nog, de vertaling bevatten, met de vermelding erbij, van wetenschappelijke artikelen verschenen in « Lingvo Internacia » namelijk van het artikel van D[r] Brouardel over de « Geneesbaarheid der knobbeltering. » Het dagblad « Le Patriote » is overigens onze beweging zeer toegedaan : het nummer van 1 Oktober behelsde nog een lang artikel over het « Nut van het Esperanto voor de katholieken, » getrokken uit het blad « Espero Katolika » en waarvan onze vriend P. Mattelaer de inlassching gevraagd had.

Onder de andere overzichten en dagbladen, noemen wij nog den « Bulletin du Cercle Polyglotte de Bruxelles » die komt te verschijnen en die een lang verslag bevat over het Esperantisch vraagpunt.

« La Métropole » van Antwerpen, die ons hare verkleefde medehulp voortgeeft, en eindelijk « Le Scalpel » (nummer van den 27 September) : dit merkwaardig orgaan van het Belgisch geneeskundig korps heeft, onder handteekening van zijnen hoofdopsteller M. Dr Dejace, een uitmuntend hoofdartikel gegeven, ingegeven door het artikel, onlangs geschreven door D[r] Toulouse in « Le Journal » van Parijs. Zonder twijfel zal M. D[r] Dejace, wiens verstandige opvatting wij slechts kunnen loven, maar die weinig op de hoogte schijnt van de zeer rasse vorderingen der taal, welhaast toestemmen op dit onderwerp terug te keeren, en aan de Belgische geneesheeren meer volledige begrippen te geven.

Onder de artikelen, over eenigen tijd reeds verschenen, doch welke men ons niet medegedeeld had, melden wij een goed artikel in « De Vlaamsche Gazet » en in « De Vlaamsche wachter » van Lokeren, de overschrijving van een lang artikel uit het Studentenblad van Leuven « Ons Leven ».

Over eenige dagen hebben de Esperantische studenten van Kortrijk eenen drukperstocht ingericht : artikelen zijn verschenen op Zondag 27 September en volgende dagen in « Le Journal de Courtrai », « De Gulden Spore », « De Gazette van Kortrijk » ; andere artikelen zullen nog volgen in eenige andere dagbladen. Op Zondag 4 Oktober, hebben dezelfde studenten zich naar Wevelghem begeven, een groot dorp der omstreken van Kortrijk, waar een vurige aanhanger, M. Van de Putte, onderwijzer, die zich bezighoudt met de taal te verspreiden, eene propagandavergadering ingericht had, in den schoot der letterkundige maatschappij « De Breidelszonen ». Vóór een zeer talrijk gehoor, waar men alle voornamen der gemeente bemerkte, heeft M. P. Mattelaer, sekretaris van de studentengroep van Leuven, in 't Vlaamsch eene schitterende redevoering gegeven, die warm toegejuicht werd. Na hem, heeft M. J. Goorieckx, van de studentengroep van Gent, eenen gelijken bijval bekomen, met zijn betoog over het voordeel der Esperantische kringen en zijnen wensch, welhaast eene groep te Wevelghem te zien inrichten. De vergadering heeft geëindigd na

Putte kaj la varma dankado de l' prezidanto, S^ro^ Vanneste. Ni aldonu ke en kelkaj vilaĝoj de l' ĉirkaŭaĵo ankaŭ prepariĝas propaganda movado, kiu de nun tre plifaciliĝos ĉar la Kortrakaj Esperantistoj prosperis ekvendigi ĉiujn Esperantistajn lernolibrojn ĉe S^ro^ Vermaut, presisto.

En St Gilles-Bruselo, la kurso de Esperanto rekomenciĝis la 30^an^ de Septembro post bonega parolado de S^ro^ inĝeniero Bertrand, profesoro ĉe la Mina lernejo de Mons. La kurso estos farata de S^ro^ L. Christiaens.

Fine, ni konigu al niaj legantoj tre gravan novaĵon. Dezirante de longatempe ke inter la Belgaj universitataj profesoraro kaj studentaro naskiĝu esperanta movado simila je tiu kiun ni admiras en Francujo, ni imagis projekton kiu nin alkondukos al tiu celo. Dank' al la afableco kaj potenca pero de S^ro^ Boirac, Rektoro de l'Universitato de Dijono (Francujo), S^ro^ Ch. Lambert, profesoro ĉe tiu sama Universitato kaj tre sindonema Esperantisto, konsentis veni Belgujon, dum la unuaj semajnoj de Novembro, por fari malgrandan serion da paroladoj, precipe ĉe niaj Universitatoj. Ne estas eble ke ni hodiaŭ pli longe parolu pri tio. Sed, jam en ĉi-tiu tago, ni tre deziras publike eldiri nian grandan dankemon al niaj karaj francaj samideanoj, precipe al S^oj^ Boirac kaj Lambert el Dijono, kaj al S^ro^ A. Offret, profesoro ĉe la Universitato de Lyono, kies sincera sindonemo, tre ŝatinda subteno kaj ravega afableco ebligos al ni, sen ia dubo, grandege progresigi en Belgujo nian karan aferon.

Maurice SEYNAEVE.

La fino de la militoj.

Antaŭ nelonge la scienca revuo « La Nature » priskribis eksperimentojn de S^ro^ Guarini rilate al influo de elektraj ondoj sur homa korpo. Tiu fizikisto sukcesis per rimedoj, similantaj al tiuj uzataj por la telegrafado sen fadeno : transdoni tra mallonga interspaco elektrajn skuojn kiel tiujn de ekstrafluo de Rumkorfa bobeno; kaj li ŝatas ke, pligrandigante tiujn agojn, oni eble iam sukcesos mortigi sen interligilo malamikan militistaron trans granda interspaco.

Priparolante tiun eltrovaĵon kaj la eblecon forigi per ĝi la militon, la ĵurnalo « Le Patriote » esprimis en la numero de la 21^a^ de Septembro 1903 tiujn sencajn kaj homamajn sentojn :

« Oni elpensu detruilojn kaj mortigilojn ! tio neniam forigos la militon. La homaj pasioj, la vanteco, la malhumileco, la gloramo, la patriota fanatikeco, unuvorte la homa malspriteco estos ĉiam pli grandaj, pli povaj ol la scienco kaj la logiko. Jam de longe oni mortigas je granda malproksimo sen fadeno, ĉar pafilegoj trafas ĝis multaj mejloj.

Dum la paco, la milita scienco elpensas ĉiutage novajn ilojn pli mortigantajn, pli perfektigitajn, pli sciencajn. La internacia anarĥio tamen persistas malgraŭ la perdoj ĉiutage pli teruraj, kiujn necesigas ĉu la milito, ĉu la subteno de armata paco pli ruiniganta kaj pli ellaciganta ol la milito mem.

Por neniigi la militon ekzistas nur unu rimedo : sed tiu rimedo apartenas nek al la fiziko, nek al la ĥemio, nek al la meĥaniko : ĝi estas rimedo nur esence morala. Unue estas necese aliformigi tute publikan ŝaton pri la milito kaj la militirantoj, kaj ĝin aliformigi fundamente, tiamaniere ke almilito anstataŭ havigi al la estro altŝaton kaj gloron, estu de nun ŝatata kiel malestiminda krimo, kiel honta kaj malhonora agado.

Nur tiu aliformigo de la komuna ŝatmaniero de homaro povos kaŭzi la forigon de la plimulto da militoj, ĉar ĝi forigos ne nur la agigilon de la ŝtatestroj — t. e. la gloramon, la deziron transvivigi ilian nomon ĉe la posteularo — sed ankaŭ la ilon kiu senkulpigas ilin ĉe ilia popolo — t. e. la nacia patriota fanatikeco.

---

ment de propagande, qui sera encore facilité désormais par le fait que les Espérantistes de Courtrai ont obtenu enfin la mise en vente de tous les manuels Espérantistes chez M. Vermaut, imprimeur, rue Longue des Pierres, à Courtrai.

A St. Gilles-Bruxelles, le cours d'Esperanto a repris le 30 septembre dernier après une excellente conférence de M. l'ingénieur Bertrand, professeur à l'école des Mines de Mons. L'enseignement sera donné par M. L. Christiaens.

Faisons enfin connaître à nos lecteurs une très importante nouvelle. Désireux depuis longtemps de voir se créer parmi les corps professoral et estudiantin des Universités belges un mouvement analogue à celui que nous admirons en France, nous avons conçu un projet capable de nous mener à ce but. Grâce à la bienveillante et puissante intervention de M. Boirac, Recteur de l'Université de Dijon, M. Ch. Lambert, professeur et Maître de Conférences à la même Université et Espérantiste très dévoué, a consenti à venir faire en Belgique, dans les premières semaines de novembre, une courte tournée de conférences, qui s'adresseront principalement à nos Universités. Il ne nous est pas possible d'en dire plus en ce moment. Mais dès aujourd'hui nous avons à cœur de manifester publiquement toute notre reconnaissance à nos chers partisans français, principalement à MM. Boirac et Lambert de Dijon et à M. Offret, professeur à l'Université de Lyon, dont le dévouement sincère, le secours précieux et l'exquise amabilité nous permettront, n'en doutons pas, de faire faire à notre chère cause en Belgique un progrès immense.

Maurice SEYNAEVE.

eenige geestdriftige woorden van M. Van de Putte, en de levendige bedankingen van den voorzitter M. Vanneste. Voegen wij erbij dat in verscheidene naburige dorpen zich ook eene propagandabeweging afteekent, die in 't vervolg nog zal vergemakkelijkt worden door het feit dat de Esperantisten van Kortrijk eindelijk de tekoopstelling bekomen hebben van alle de Esperantische handboeken bij M. Vermaut, drukker, Lange Steenstraat, te Kortrijk.

Te St Gilles-Brussel, is de leergang van Esperanto hernomen op 30 September laatst, na eene uitmuntende voordracht van M. den Ingenieur Bertrand, leeraar aan de Mijnenschool van Bergen. Het onderwijs zal gegeven worden door M. L. Christiaens.

Eindelijk, laten wij onze lezers een zeer belangrijk nieuws weten. Sedert lang begerig, onder het leeraars- en studentenkorps der Belgische hoogescholen eene beweging te zien ontstaan, gelijkvormig aan deze welke wij in Frankrijk bewonderen, hebben wij een ontwerp opgevat, bekwaam om ons tot dit doel te leiden. Dank aan de welwillende en machtige tusschenkomst van M. Boirac, Rector der Hoogeschool van Dijon, heeft M. Ch. Lambert, leeraar en voordrachtmeester aan dezelfde Hoogeschool, en zeer verkleefde Esperantist, er in toegestemd, in de eerste weken van November, eene korte voordrachtsomreis te komen doen in België, die zich voornamelijk tot onze Hoogescholen zal richten. Het is ons niet mogelijk er in dit oogenblik meer over te zeggen. Maar, van heden af ligt het ons ter herte, openbaarlijk geheel onze erkentelijkheid te betoonen aan onze duurbare Fransche partijgangers, voornamelijk aan MM. Boirac et Lambert van Dijon, en aan M. Offret, leeraar aan de Hoogeschool van Lyon, wiens rechtzinnige verkleefdheid, kostbare hulp en uitgelezene beminnelijkheid ons zullen toelaten, twijfelen wij er niet aan, in België onze duurbare zaak een overgrooten vooruitgang te doen maken.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Kiam la ekscitantoj de milito ekvidos estonte nur hontkolonon (1) anstataŭ statuojn, kiam malbenoj anstataŭos laŭdojn, kiam la laŭroj estos fariĝintaj vergoj, tiam ne ekzistos plu amantoj aŭ partianoj de l' milito.

Ĉu tiu aliformigo de la publika ŝato estas ebla? Kial ne?

La milito estas ja nur duelo inter nacioj, duelo tiom besta, tiom malsprita, tiom kontraŭsaĝa, kontraŭmora, kiom la duelo inter individuoj.

Longtempe oni pretendis ke la neniigo de la duelo, tiu malsaĝa kutimo, estas neeblaĵo. Tamen ĝi malaperis el la plej civilizitaj nacioj kaj nur estadas ĉe la militistoj laŭ la profesio, en la landoj kie ekzistas ankoraŭ la antaŭjuĝo pri la « point d'honneur » alligita al glavpinto. Eĉ en tiuj treege militemaj kaj patriotfanatikaj landoj la duelon kontraŭbatalas ĉiuj scienculoj, ĉiuj estimindaj homoj, ĝi estas nepre kondamnata de ĉiuj pastroj kaj de ĉiuj Kristanoj agantaj laŭ sia religia kredo.

Oni povas do ekvideti la tempon kiam nenia serioza homo intencos ĝin laŭdegi. La duelo estos iam ŝatata kiel nun la juĝa provo, la duopa batalo, nomata « juĝo de Dio » pri kiu oni nur parolas kiel pri ia kutimo el la barbara tempo.

Kial tiu ŝanĝo de opinioj kaj de moroj kiu fariĝis pri la duelo kaj pri la juĝo de Dio, ne fariĝos ankaŭ pri la milito?

Kia malsimileco ekzistas, je l' vidopunkto de la moralo kaj de la logiko inter la juĝo de Dio de niaj maldelikataj praavoj kaj la milito? — Nenia.

Kiom estas sensaĝe kaj krime ke landano pretendu fariĝi sia juĝanto, anstataŭ sin turni al regula juĝistaro, tiom estas malaminde kaj malkuraĝe ke nacio kiu fidas je sia forto rifuzu arbitracion aŭ ekuzu armilojn. Ĉar nur frenezulo aŭ sovaĝulo povas pretendi ke la okazintaĵoj de milito aŭ la supereco de l' forto kreas la rajton, kaj ke la pafilego estas juĝisto pli saĝa, pli justa, ol juĝistaro elektita inter viroj famaj per ilia nesubaĉetebla honesteco.

La milito do estas ĉiam krimo, eĉ kiam ĝia kaŭzo estas rajta, se la ĉiuj aliaj rimedoj, kaj inter ili unue la arbitracio, ne estas antaŭe eluzitaj.

Ni fortike konvinkiĝas ke iam la homaro, fine konfesanta ke ekzistas nur unu moralo, la sama por la nacioj kaj por la individuoj, por la ŝtatestroj kaj por la regatoj, proklamos ke la zorgo pri la grandeco de la patrujo ne pli senkulpigas krimon ol privata aŭ familia intereso; kaj ke la arbitracio estas la sola rimedo por juĝi konfliktojn inter civilizitaj nacioj.

En tiu tago la rabo ne estos plu la fundamento de la internacia politiko kaj oni rejuĝos nombrajn juĝojn de la Historio kiel ĝis nun oni ĝin skribis, kiel oni ĝin instruas ankoraŭ ve! pretekstante patriotismon en la plej bonaj privataj aŭ publikaj lernejoj.

La Krista religio jam ĉesigis la honoradon de Venus kaj de Mars, la sangajn batalojn en la cirkoj, kaj la sklavecon: ĝi venkos iam la duelon kaj la militon. Sed por alvenigi tiun feliĉan tagon estas necese ke tiuj, kiuj respondas pri la edukado de la popolo, sin detenu pri la glorigo de la grandaj mortigistoj, kaj unue urĝas ke ĉiuj verkistoj kaj edukistoj ĉesu proklami la rajtecon kaj la sanktecon de la milito kaj ne blasfemu plu nomante la Ĉiopovan, pro malĝusta traduko, la Dion de l' militistaroj.

« Deus Sabaoth » estas tradukota: Dio de l'elementoj.

Antverpeno, Septembro 1903. Dro Raym. VAN MELCKEBEKE.

Novaj protektantaj abonantoj.

SESA NOMARO.

Sro E. Vaes, Notario, Bruxelles, Belgujo.
Sro R. Caspar, Stuttgart, Germanujo.
Sro R. Héduit, Rouen, Francujo.
Sro Jules Verdussen, Bello Horizonte, Brazilujo.
Sro Dr E. Godfrind, Seilles-Andenne, Belgujo.
Sro L. Pels, Bruxelles, Belgujo.
Sro Renaux de Boubers, Liége, Belgujo.
Sro William Goldmann, Bruxelles, Belgujo.

Deziras Korespondadi.

Ni memoras niajn legantojn ke, sub tiu ĉi rubriko, ni enskribos la abonantojn kiuj deziras korespondadi pri kiu ajn objekto. La enskribo estas tute senpaga.

Adresoj ŝanĝitaj. — No 3. So Lucien Christiaens, 57-59, quai au bois à brûler, Bruxelles.
No 10. So J. Verbanck, 12, rue de Westphalie, St-Gilles-Bruxelles.

---

(1) *Hontkolono.* Kolono al kiu oni alligis la krimulojn, apud la urbdomo, por ilin publike elmontri. Nun oni afiŝas nur la kondamnon en difinitaj okazoj.

Ĉu estas pli ol unu mondo loĝata ?

La demando antaŭ nelonge traktita en nia rondiranta gazeto: « Ĉu estas loĝantoj en la luno ? » elvokas alian demandon pli ĝeneralan: « Ĉu estas ekzistaĵoj alie ol sur nia Tero ? »

Laŭ nia opinio, la afero estas senduba. Por konvinkiĝi, oni konsideru tiujn ĉi du faktojn : la sensignifan lokon okupatan de la Tero en la kreitaĵaro, kaj la multegecon kaj diversecon de l' estaĵoj sur ĝia supraĵo.

Kvankam nia mondo al ni ŝajnas la plej grava en la Universo, ĝi estas, en realeco, nevidebla en la multego da mondoj, kiuj troviĝas en la spaco, kaj la kreitaro tute nescias eĉ ĝian ekzistadon. El la planedoj de nia suna sistemo, nur kvar povas scii ke ĝi ekzistas. Por la aliaj ĝi estas kaŝata en la radioj de la suno

Se oni pensas ankaŭ ke la milionoj da steloj kiuj brilas super niaj kapoj en la nokto, estas tiom da sunoj kun ilia sekvantaro da planedoj, oni haltas konfuzata pro lo malgrandegeco de nia globo, kiu tiam fariĝas malpli, ol sablero en la spaco. Kaj tamen sur tiu sablero, vidu kun kia malavareco la Naturo metis la estaĵojn ! La Tero ŝajnas al ni simila al kaliko tro plena, el kiu la vivo de ĉie elfluas. Ĉie la vivo troviĝas, ĉie regas; eĉ, kvazaŭ al ĝi la loko mankus, ĝi metas la estaĵojn unuj sur la aliajn !

En la akvoguto, en la polvero kiun la vento forprenas en sia kuro, la mikroskopo al ni aperigas milojn da estaĵoj, kiuj vivas, sin movas kaj mortas. Nu, ĉu la homo kuraĝos pretendi ke tiu neekvidebla punkto en la spaco, estas la loĝejo ekskluziva de la Vivo ? Ĉu eble estus, ke la milionoj da mondoj de l' kreitaro-mondoj pli grandaj kaj kiuj ŝajnas en kondiĉoj de loĝebleco multe pli bonaj ke tiuj mondoj estus nur vastaj regionoj dezertaj kaj nudaj, kie sole la ŝtonegoj sin rigardus eterne en sia silenta senmovebleco ? Pli humila kaj saĝa estus la polvero aŭ la akvoguto, kiu kredus esti la sola loko loĝata de la Tero !

LÉON CARLIER, Ixelles.

Teksto eltirita el la manuskripta rondiranta gazeto « Kunfratiĝo ».

Avizoj diversaj.

Ni ricevis la jenajn leterojn :

Tre Estimata Sinjoro !

En Novembro de 1903a jaro aperos la unua No de « Internacia Medicina Revuo », sesonjara organo en Esperanto, kies redakcia komitato konsistas el Profesoroj en Pariza Medicina Fakultato.

Nebezone estas klarigi gravegecon de tiu nova gazeto por nia afero, nek influon, kiun ĝi povos havi al sciencula mondo, aparte al Federacio Internacia de Akademioj, kiu kunvenos en 1904a jaro por priparoli la problemon de lingvo internacia.

« I. M. R. », unua teknika organo en lingvo artefarita elirados po 48 paĝoj en granda formato kaj sub kolora kovrilo; ĝia jara abonkosto estas :

En Francujo. . . . . 6 1/2 frankoj.
Ekster Francujo . . . . . . 7 fr. (3 rubloj per papermono).

Titolo de Protekta Abonanto estos donata al ĉiu, kiu pagos almenaŭ 20 fr. Tiuj abonantoj havos sian nomon sur ĉiu kajero, ricevados po kelkaj ekzempleroj, kaj, post la unua jaro, detalan financan etaton de l'entrepreno kun peto voĉdoni kaj konsili por la 2a jaro.

Plej granda propagando estos farata per la gazeto; ni sendos provajn ekzemplerojn kun gramatiko de Esperanto al plej multaj scienculoj. Sed por tio ni bezonas monon kaj kunlaboradon. Tial ni petas vin volu tuj sendi al ni adresaron de personoj, al kiuj estos bone konigi la gazeton; volu tuj sendi vian abonpagon; volu bonvole helpi en verkado de artikoloj. Detalaj sciigoj pri tiu lasta punkto estos sendataj laŭ peto.

Al ĉiuj, kiuj abonos antaŭ la apero de la 1a No, ni sendos senpage unu ekz. de « Esperanta Sintakso laŭ verkoj de Dro Zamenhof » (Kolekto L. I. No 3, definitiva kosto : 1,50 fr.). Plie, ilia abono daŭros dum tuta jaro 1904a, kia ajn estos nombro de N-oj aperontaj ĝis fino de tiu ĉi jaro.

Ni scias, ke ni postulas multe, sed ni tre esperas, ke vi volos subtenadi tian utilegan entreprenon, kiu alportos al Esperanto firman teron tiel longe serĉitan : praktikan utilecon. Tial konfidante vian konatan Esperantistan fervoron, mi antaŭe plej kore vin dankas, kaj humile salutas.

PAUL FRUICTIER
ĉefredaktoro de « Lingvo Internacia »
redakcia sekretario de « Internacia Medicina Revuo »
27, Bd Arago, Paris.

Grupo Esperantista Pariza.

Parizo, Septembro 1903.

TRE ESTIMATA SAMIDEANO,

Mi plezure sciigas al vi ke la *Grupo Esperantista Pariza* intencas organizi kiel eble plej gravan ekspozicion Esperantan en la granda internacia ekspozicio, kiu okazos la proksiman jaron en la urbo *St-Louis* en *Ameriko*.

Tiu esperantista elmontrado estos lokita en la Grupo 138^{a} de la ekspozicio speciale difinita por *la progresado de la sociala movado*. Ni tute ne volas fari nacian francan ekspozicion sed, male, internacian ĉiulandan elmontradon *de Esperanto*. Ni do deziras posedi kiel eble plej multajn dokumentojn por montri la gravecon de nia afero kaj ĝian divastiĝon en *ĉiuj landoj*.

Ni do tre petas vin ke vi bonvolu sendi al ni :

1^{e} Sciigojn kiel eble plej ĝustajn pri la nuna stato de Esperanto en via lando, provinco, aŭ urbo.

2^{e} La kiel eble plej plenan kolekton de la libroj, broŝuroj, ĵurnaloj esperantaj aŭ pro-esperantaj eldonitaj en via lando.

3^{e} Dokumentojn ĉiuspecajn : leterojn, poŝtkartojn, cirkulerojn, reklamojn, artikolojn, k. c., kiuj povus taŭgi por montri la utilecon, bonecon, facilan ellerneblecon kaj disvastiĝon de nia lingvo.

4^{e} Multajn foliojn aŭ broŝurojn propagandajn en via nacia lingvo, kiujn oni povus disdoni *senpage* al la vizitantoj.

Tuj post la fermo de la ekspozicio ni resendos al vi, *afrankite*, ĉiujn dokumentojn senditajn.

Ĉar la afero bezonas rapidecon por ke la sukceso estu kiel eble plej granda, ni tre insistas por ke vi sendu al ni ĉion tion kiel eble plej baldaŭ.

Esperante ke vi komprenos la gravecon de tiu entrepreno, kies elspezan ŝarĝon ni tute prenas sur nin, kaj ke vi bonvolos helpi nin por la bono de nia homama afero, ni petas vin, estimata samideano, akcepti la esprimon de niaj plej sindonaj kaj kunfrataj sentoj.

CARLO BOURLET, Prezidanto de la Grupo Pariza.

N. B. — Ĉiujn dokumentojn oni sendu afrankite al :

S^{o} H. DE COPPET, 174, B^{d} Péreire, Paris.

Por eviti la perdon de l'pakaĵo estus bone ke oni *rekomendu* ĝin.

***

La firmo Hachette kaj K^{o} intencas eldoni *Jarlibron esperantistan tutmondan* kiu enhavos :

1e Nomaron de ĉiuj Societoj proesperantaj nun ekzistantaj sur la tuta tero.

2e Nomaron kiel eble plej plenan de la nomoj kaj adresoj de ĉiuj esperantistoj, urbo post urbo, laŭ la alfabeta ordo.

3e Sciigojn pri la gazetoj esperantistaj.

4e Sciigojn pri la libroj esperantaj *ĉiuspecaj*.

5e Anoncojn kaj reklamojn komercajn.

Tiu jarlibro, eldonita sub la protekto de l' Pariza grupo, estas prilaborata de S^{o} B^{ono} de Ménil.

Ĉiuj esperantistoj estas petataj ke ili sendu tuj sian nomon, profesion kaj adreson al S^{o} de Ménil, 46, Boulevard Magenta, Paris (10^{a}).

La enskribo estas senpaga.

***

Ree, ni tre insiste petas ĉiujn niajn abonantojn kaj amikojn ke ili senprokraste volu reaboni la B. S.

Pli longa malfruo tre ĝenos nin kaj tre pligrandigos nian laboradon. Cetere, la Novembran numeron ni povos sendi nur al tiuj el niaj fremdaj amikoj, kiuj jam estos abonintaj.

La Belgaj abonantoj, ne ankoraŭ reabonotaj, ricevos, post kelkaj tagoj, poŝtan kvitancon ; ni esperas ke ili rezervos al ĝi bonan akcepton.

***

La kursoj, organizataj de l' « Esperantista Lovena Grupo », rekomenciĝis je la unuaj tagoj de Oktobro.

Tri kursoj estas farataj de la tre sindonema samideano E. Mathys : unu por la virinoj (ĉiumerkrede), kaj du por la viroj : flandra kurso ĉiumarde kaj franca ĉiuvendrede. Oni raportos pri ili en nia proksima numero kaj ankaŭ pri festa kunveno kiu okazis la 5^{an} de Oktobro.

Avis divers.

Nous insistons à nouveau auprès de tous nos amis et abonnés pour qu'ils se réabonnent sans retard à la B. S. Un plus long retard nous causera beaucoup d'ennuis et aggravera singulièrement notre besogne. Au reste, nous ne pourrons envoyer le numéro de novembre qu'à ceux de nos amis étrangers qui se seront déjà réabonnés.

Les abonnés belges, non encore réabonnés, recevront, dans quelques jours, un reçu par la poste ; nous espérons qu'ils lui réserveront bon accueil.

Verscheidene berichten.

Wij dingen opnieuw bij alle onze vrienden en inschrijvers aan, opdat zij zonder uitstel weder inschrijven op de B. S. Een langer uitstel zal ons veel verveling veroorzaken en zal onze taak merkelijk verzwaren. Ten andere, wij zullen slechts het novembernummer kunnen zenden aan dezen die reeds zullen heringeschreven hebben.

De Belgische inschrijvers die nog niet betaald hebben zullen in de eerste dagen een postkwijtschrift ontvangen ; wij hopen dat zij hetzelve met een goed onthaal zullen vereeren.

ORGANO

DE LA

helpanta lingvo internacia

ESPERANTO

79, St Christopher str.

Montreal

KANADO.

PETU PRUVAN NUMERON.

JARA ABONO:
frankoj 3.00

SPINEUX & CIE

— FREMDA LIBREJO —

FONDITA EN 1833

62, Montagne de la Cour

BRUSELO.

Telefono 3688 — Telefono 3688

Libroj eldonitaj de HACHETTE & CIE

Vendas ĉiujn esperantistajn librojn kaj, ĝenerale, ĉiujn librojn verkitajn en ia lingvo.

KORESPONDANTOJ EN ĈIUJ ALIAJ LANDOJ.

ONI KORESPONDAS ESPERANTE.

LA PERILO DE LA GAZETISTARO.

(L'INTERMÉDIAIRE DE LA PRESSE).

15, rue Ste Gudule, BRUXELLES.

Legas, tradukas, detranĉas ĉiujn ĵurnalojn gazetojn kaj revuojn de la tuta mondo kaj sendas, el ili, ekstraktojn pri ĉiuj objektoj.

Ĉiu kiu deziras interesadiĝi je ia demando, abonas « l'Intermédiaire de la Presse. »

Prezarojn pri abonoj oni sendas laŭ demando.

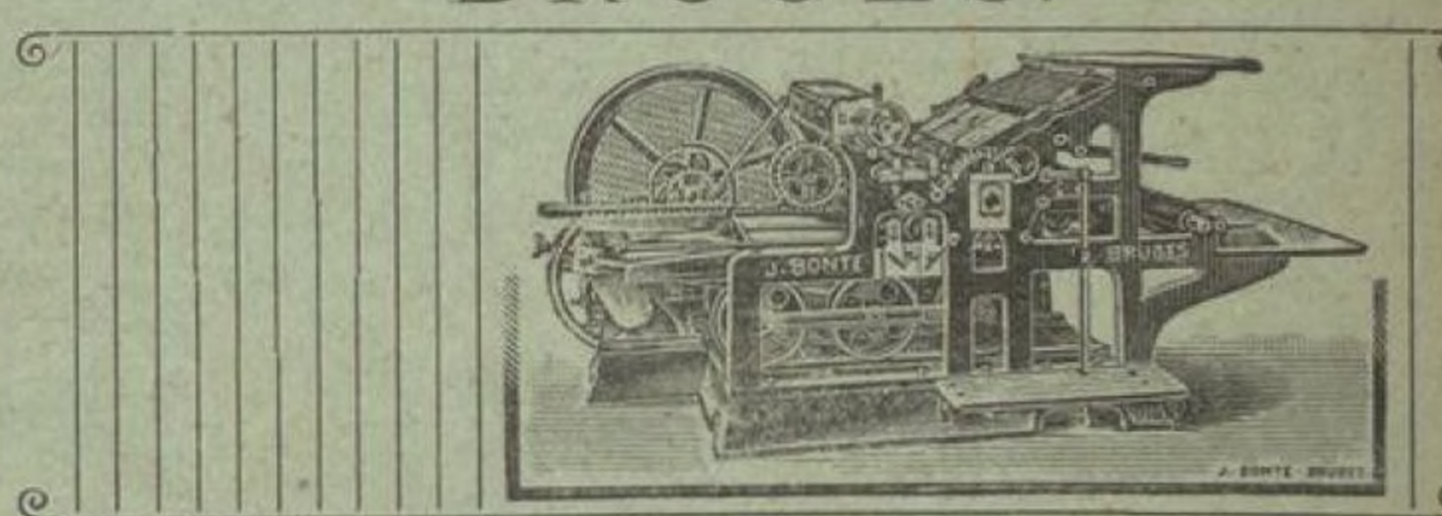
Oni korespondas en Esperanto.

✻ KOMERCEJO ✻

JULES BONTE

RUE DES BOUCHERS, 55

BRUGES.

Tuta aranĝigo de presejoj. — Fabrikado de maŝinoj por presi. — Ĉiuj iaj specoj da literoj kaj duailoj. — Broĉiloj per nikelfadeno, altranĉiloj, premiloj por atlasigi, numerigiloj, inkoj, kliŝaĵoj, k. t. p.

Post peto, oni sendas, senpage, modelojn kaj prezarojn.

KELKAJ FLOROJ ESPERANTAJ.

Ilustrita Legolibro

DE A.-J. WITTERYCK.

Prezoj por unu numero	En Belgujo : franko : 0,20	
	En eksterbelgaj landoj : fr. 0,25	
Prezoj por kvin numeroj	En Belgujo : franko : 0,75	
	En eksterbelgaj landoj : fr. 1,00.	

Sin turni al A.-J. WITTERYCK, BRUĜO.

« La Belga Sonorilo »

UNUA JARKOLEKTO.

PREZO : Belgujo : 2,50 frankoj.
Alilandoj : 3,00 frankoj.

Sin turni al S^ro M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, COURTRAI.

ESPERANTA KOLEKTO DE L. I.

Verkoj zorge elektitaj kaj en plej regula Esperanta stilo.

N-ro 1. **Kurioza Sunhorloĝo**, de S. Poljanskij, kun 4 figuroj kaj 2 kalkul-tabeloj . . . . **0f 50** centim.

N-ro 2. **Esperanta Frazlibro de l' Turisto**, 400 utilaj frazoj en Esperanto kun tradukoj angla, franca, germana, hispana, itala; adresaro de la diverslandaj grupoj kaj societoj Esperantistaj prezaro de lernolibroj, propagandiloj, k. t. p. . **0f 50** centim.
Por membroj de S. I. R. . . . . **0f 35** centim.

N-ro 3. **Esperanta Sintakso** laŭ verkoj de S-ro Doktoro ZAMENHOF kaj aliaj, en Esperanto, de P. Fruictier, ĉefredaktoro de « Lingvo Internacia » . . . . **1,50** fr.

Poŝtmarkoj estas akceptataj nur por 3/4 de ilia valoro.

PARIS, *27, Boulevard Arago.*